WIKIPEDIA

Denaina lingvo

La **Denaina Lingvo** (scienc-liturature literumita **Tanaina** sed tiakaze ĝenerale prononcata "tanajna") (ISO 693-3 tfn) estas la atabaska lingvo de la regiono ĉirkaŭanta fjordon Cook ("Cook Inlet"). Ĝi estas geografie unika en Alasko kiel la sola alaska atabaska lingvo kies teritorio randas salan akvon. El la tuta denaina loĝantaro de ĉirkaŭ 900 homoj, nur 75-95 membroj ankoraŭ parolas la denainan.

Denaina lingvo	
Dena'ina Qenaga	
Parolata en	Usono
Regiono	Alasko en la regionoj de la (fjordo Cook, la lago Clark, kaj la lago Iliamna)
Parolantoj	75
Skribo	Latina (denaina varianto)
Lingvistika klasifiko	
Na-Denéa	
Atabask-ejaka	
Atabaska	
Norda	
Denaina	
Lingva statuso	4 severe endanĝerigita
Lingvaj kodoj	
Lingvaj kodoj	
ISO 639-2	ath
ISO 639-3	tfn
Glottolog	tana1289
Angla nomo	Dena'ina
Franca nomo	dena'ina

Oni kutime distingas kvar dialektojn:

1. La supra fjorda — parolata en Eklutna, Knik, Susitna, Tyonek
2. La ekstera fjorda — parolata en Kenai, Kustatan, Seldovia
3. La iliamna — parolata en la golfeto Pedro, Malnova Iliamna, areo de la lago Iliamna
4. La enlanda — parolata en Nondalton, vilaĝo Lime

James Kari faris ampleksan laboron super la lingvo ekde 1972, inkluzivantan lian redakton kun Alan Boraas de la kolektitaj skribaĵoj de Peter Kalifornsky en 1991. Ankaŭ Joan Tenenbaum plenumis ampleksan kamp-esploron super la lingvo en la 1970-oj.

Enhavo

Fonologio
- Konsonantoj
- Vokaloj

Eksteraj ligiloj

Bibliografio

Noto: Ĉi tiu artikolo eble entenas fonetikajn simbolojn de la IFA en Unikodo. Vidu la prononcan ŝlosilon en artikolo pri la IFA.

Fonologio

La denaina estas unu el sep Alaskaj atabaskaj lingvoj kiuj ne distingas phoneman tonon.

Konsonantoj

La konsonantoj de la denaina en praktika ortografio, kun ekvivalentoj en la IFA indikitaj en kvadrataj krampoj.

		Labiala	Denta	Laterala	Alveola	Palata	Vela	Uvula	Glota
Plozivo / **Afrikato**	unaspirated	(b [b])	d [d]	dl [dɮ]	dz [ʣ]	j [ɟ]	g [g]	gg [ɢ]	' [ʔ]
	aspiracia		t [tʰ]	tl [tɬʰ]	ts [ʦʰ]	ch [cʰ]	k [kʰ]	q [qʰ]	
	ejektiva		t' [tʼ]	tl' [tɬʼ]	ts' [ʦʼ]	ch' [cʼ]	k' [kʼ]	q' [qʼ]	
Frikativo	senvoĉa		(f [f])	ɬ [ɬ]	s [s]	sh [ʃ]	x [x]	h [χ]	ĥ [h]
	voĉa	v [v]		l [l]	z [z]	zh [ʒ]	ŷ [ɣ]	gh (ʁ)	
Sonoranto		m [m]	n [n]		(r [ɹ])	y [j]			

Vokaloj

La 4 vokaloj de la denaina. Notu, ke altaj vokaloj estas malaltigitaj en la ĉirkaŭaĵo de uvularo.

	Antaŭa	Centra	Dorsa
Alta	i		u
Meza		e [ə]	
Malalta		a	

Eksteraj ligiloj

- Alaska Native Language Center (http://www.uaf.edu/anlc) (~Alaska aŭtoĥtona lingva centro)
- Dena'ina Language Guide (http://anthro.uaa.alaska.edu/UAA_FACULTY/Borass/Dena'ina/) (~Gvidilo por la denaina lingvo)
- Dena'ina Qenaga Du'idnaghelnik Dena'ina Phrasebook (http://www.uaf.edu/anlc/dena'ina/phrases/) (~Denaina Frazelogio)
- Dena'ina Qenaga TTT-ejo (http://www.qenaga.org)

Bibliografio

- Balluta, Alex & Gladys Evanoff. 2004. *Dena'ina Qenaga Du'idnaghelnik (Dena'ina Words Sound Pretty) (~Denainaj vortoj sonas belaj). Dena'ina Phrases (~Denainaj esprimoj) 1: Nondalton-a Dialekto*, red. de Olga Müller. Fairbanks: Alaska Native Language Center; Anchorage: Alaska Native Heritage Center. [1] (http://www.uaf.edu/anlc/dena'ina/phrases/)
- Chickalusion, Maxim, ka. 1980. *Q'udi Heyi Niłch'diluyi Sukdu'a: "This Years Collected Stories. (Dena'ina Stories from Tyonek and Illiamna Lake) ~Ĉi-jaraj kolektitaj rakontoj. (Denaina rakontoj de Tyonek kaj la lago Illiamna).* Anchorage: National Bilingual Materials Development Center.
- Ellanna, Linda & Andreo Balluta. 1992. *Nuvendaltin Quht'ana: The People of Nondalton. ~La homoj de Nondalton.* Vaŝingtono: Smithsonian Institucio Press.

- Johnson, Walter. 2004. *Sukdu Neł Nuhtghelnek: Mi'lL Diri Vi A Story: Stories I Recall From Growing Up On Iliamna Lake. Rakonto: Rakontoj kiujn mii memoras de kreskado ĉe la lago Iliamna.* Fairbanks: Alaska Aŭtoĥtona Lingva Centro.
- Kalifornsky, Peter. 1991 "K'tl'egh'i Sukdu, A Dena'ina Legacy: The Collected Writings of Peter Kalifornsky" edited by James Kari and Alan Boraas. Fairbanks: Alaska Native Language Center. *~Denaina heredaĵo: La kolektitaj skribaĵoj de Peter Kalifornsky"*
- Kari, James. 1975. *A classification of the Tanaina dialects*. Anthropological Papers of the University of Alaska 17:49-55. *~Klasifiko de la Tanaina dialektoj*.
- Kari, James, Priscilla Russell Kari and Jane McGary. 1983. *Dena'ina Ełnena: Tanaina Country.* Fairbanks: Alaska Native Language Center. Inkluzivas bonan bibliografion kaj multajn fotojn.
- Kari, Priscilla Russell. 1987. *Tanaina Plantlore: Dena'ina K'et'una.* 2-a eld. Anchorage: Alaska Park Service. Ethnobotanio kaj multa alia kultura informo.
- Mithun, Marianne. 1999. *The languages of Native North America*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-23228-7 (mmk); ISBN 0-521-29875-X. *~La lingvoj de Aŭtoĥtona Nordameriko*.
- Osgood, Cornelius. 1937. *Contributions to the Ethnography of the Tanaina.* Yale University Publications in Anthropology, 16. *~Kntribuaĵoj al la etnografio de la Tanaina.*
- Stephan, Sava. 2005. *Upper Inlet Dena'ina Language Lessons*, ed. by James Kari. Anchorage: Alaska Native Heritage Center. [2] (http://qenaga.org/sava/) *~Lingvaj lecionoj de la supra-fjorda denaina* ,
- Tenenbaum, Joan. 1978. Morphology and semantics of the Tanaina verb. (Doctoral dissertation, Columbia University).
- Tenenbaum, Joan. 2006. *Dena'ina Sukdu'a* 3-a eld. Fairbanks: Alaska Native Language Center. ISBN 1-55500-090-8.
- Townsend, Joan B. 1981. "Tanaina." en June Helm, red., Subarktiko: Handbook of North American Indians, vol. 6. Washington, DC: Smithsonian Institution. *~Gvidlibro de la nordamerikaj indianoj*
- Wassillie, Albert. 1980. *Nuvendaltun Ht'ana Sukdu'a: Nondalton People's Stories.* Anchorage: National Bilingual Materials Development Center. *~Popolaj rakontoj*
